

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 24.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

2013. október 24. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatsor két részből áll:

I. rész: mindenki által megoldandó feladatokat tartalmaz a társadalomismeret és a jelenismeret témakörökből

II. rész: szintén két feladatsort tartalmaz:

A) gazdasági ismeretek

B) pszichológia

Kérjük, aláhúzással jelölje (fentebb) a vizsgázó, hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja. (Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és a II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont

5. Fogalomfelismerés

Az alábbi meghatározások, illetve jellemzők közül válassza ki, és írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1. Ökonómia

- A. A gazdaságot, a gazdaság szereplőinek egymáshoz való viszonyát leíró és vizsgáló tudomány neve.
- B. Az élőlények egymáshoz és környezetéhez való viszonyát leíró és vizsgáló tudomány neve.
- C. Egymástól távoli, leigázott tartományok összefoglaló neve.
- D. Egymáshoz közeli, leigázott tartományok összefoglaló neve.

2. Jogonalany

- A. Az a személy, aki örökli a jogonalanyiságot.
- B. Az a személy, akinek jogonalanyisága a népszuverenitásból ered.
- C. Az a személy, aki jog és kötelezettség alanya lehet.
- D. Az a személy, aki választó és választható.

3. Xenofóbia

- A. A hazai elutasítása. Beteges félelem a hazaitól.
- B. Az idegenek hiedelmétől és rituáléjától való beteges félelem.
- C. Idegengyűlölet. Beteges félelem az idegenektől.
- D. Idegenek kedvelése. Az idegenek túlzó mértékű támogatása.

4. Mandátum

- A. Szótári alakja: mandala. Jelentése: a hindu vagy a buddhista világfelfogásból fakadó kegyúri hatalom gyakorlása.
- B. A despota által kiadott rendelet neve.
- C. Politikai rendszer, amely megakadályozza a jóléti szolgáltatások bevezetését az állampolgárai számára.
- D. Képviselői megbízatás, felhatalmazás.

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Fogalommeghatározás

Az alábbiakban különböző fogalmak meghatározásai adottak. Írja a helyes fogalmakat a pontozott vonalra!

- a) A törvény előtti egyenlőség alkotmányos elve alóli kivétel, amelyet meghatározott formában az alkotmányos függetlenséggel rendelkező tisztségviselők befolyásmentes működésének garanciájaként alkalmaznak.

.....

- b) Államfogalom. Azt hirdeti, hogy az állam az egyéni, a családi és a gazdasági élet minden területére kiterjedő, abszolút és teljes hatalmat gyakorolhat.

.....

- c) Főként az Európai Unióban használt szakkifejezés. Folyamat, amely magában foglal minden tanulást, művelődést, ismeret- és tapasztalatszerzést az óvodáskortól a felsőoktatáson át egészen az emberi élet végéig.

.....

3 pont	
--------	--

7. Csoportosítás

Az alábbiakban politikai és államigazgatási szereplők nevét találja. Csoportosítsa őket a megfelelő válasz betűjelének beírásával aszerint, hogy melyik funkció tölthető be választással, és melyikhez nem szükséges választás!

- A. Önkormányzati képviselő
- B. Az oktatási jogok biztosa (oktatási ombudsman)
- C. Budapest főjegyzője
- D. Az Európai Parlament képviselője

Választással	Választás nélkül

4 pont	
--------	--

8. Érvelés

Az alábbi szöveg az utóbbi években egyre jelentősebbé váló problémával, az áruházak vasárnapi nyitva tartásával foglalkozik. A szöveg és saját ismereteinek felhasználásával említsen legalább 2-2 érvet a vasárnapi nyitva tartás mellett és ellen.

„Az elmúlt húsz év alatt hozzászoktunk, hogy vasárnap is vásárolhatunk: a villanykörtétől a hűtőgépig szinte bármit megvehetünk. Ám lehet, hogy hamarosan zárva tartanak vasárnap az áruházak és a hipermarketek.

A Kereszténydemokrata Néppárt már egy évvel ezelőtt benyújtotta a vasárnapi nyitva tartás korlátozásáról szóló törvénymódosító javaslatát, amelyet a kormány akkor nem támogatott. Nemrég rendezték meg Brüsszelben az Európai Szabad Vasárnap Konferenciát, amelynek résztvevői aláírásgyűjtést indítottak: ha összegyűlik egymillió aláírás, az Európai Parlamentnek tárgyalnia kell a kérdést. „

Forrás: <http://www.168ora.hu/itthon/vasarnapi-nyitva-tartas-pro-es-kontra-54898.html>

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Kiegészítés

Az alábbiakban Magyarország Alaptörvényének néhány mondatát találja hiányosan.

Írja be a kipontozott vonalra a megfelelő szavakat!

1. Magyarország köztársaság.
2. Minden munkavállalónak joga van a napi és heti....., valamint az éves fizetett szabadsághoz.
3. Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. rész

Ismételten felhívjuk a figyelmét, hogy a II. rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania, vagy a Gazdasági ismeretek, vagy a Pszichológiai feladatsort!

A. Gazdasági ismeretek**1. Fogalomfelismerés**

Írja a négyzetbe a helyes válasz betűjelét!

1. A felsorolt fogalmak közül melyiknek a definíciója a következő?

A meglévő vagy a jövőben létrejövő érték, amelynek realizálásával a hitel visszafizetéséhez szükséges pénz megszerezhető.

- A. hitelbiztosítás
- B. hitelfedezet
- C. hitelfeltétel
- D. hitelképesség

2. Mi jellemző a gazdasági válságra?

- A. A termékek és szolgáltatások kibocsátása a maximumhoz közelít.
- B. Megáll a kamatsökkenés.
- C. A gazdasági egyensúly jelentősen megbomlik.
- D. Az infláció alacsony.

3. Mi a számvitel feladata? (A legteljesebb meghatározást válassza ki!)

- A. A vállalati zárómérleg elkészítése.
- B. A pénzmozgás nyilvántartása.
- C. Gazdasági prognózisok készítése.
- D. A gazdasági események meghatározott rendben történő megfigyelése, feljegyzése.

4. Melyik állítás igaz a betéti társaságra?

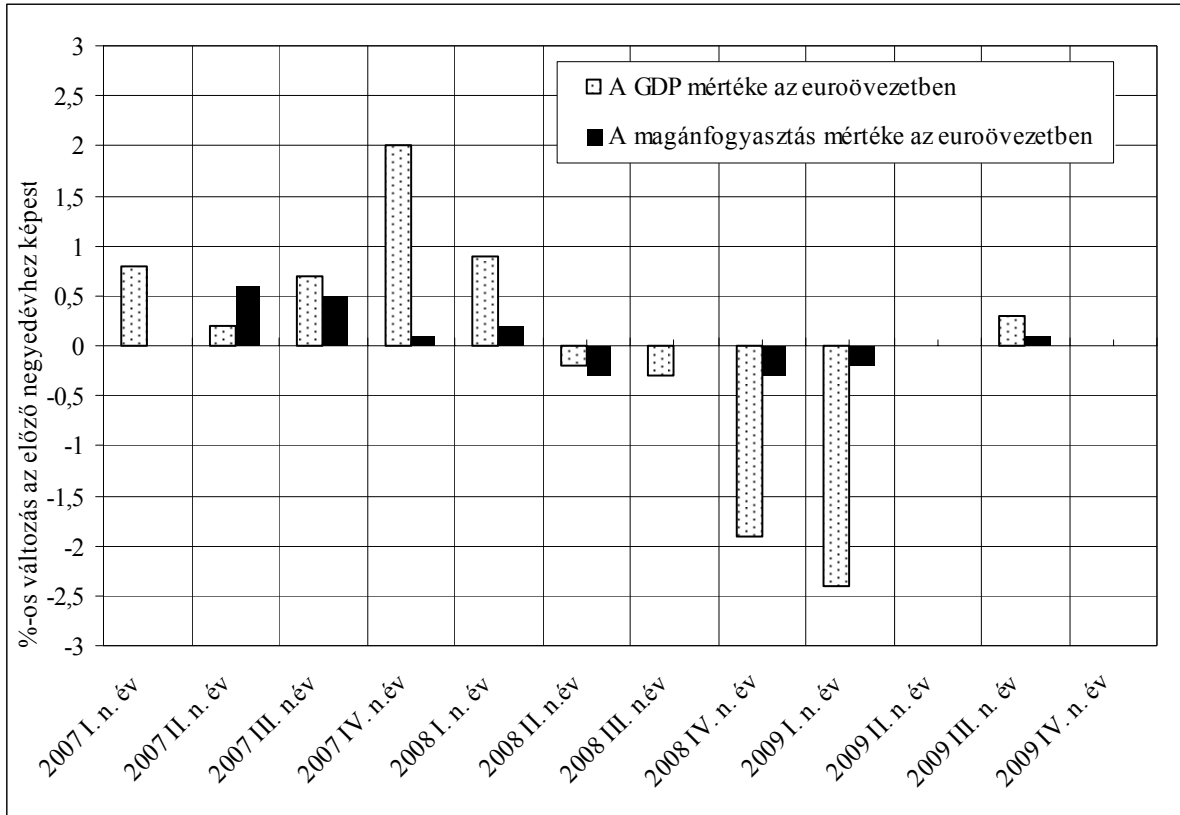
- A. A nagyvállalatok számára ajánlott társasági forma.
- B. Az alapításhoz legalább két tag (egy beltág és egy kültag) szükséges.
- C. Előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul.
- D. A kültagok a befizetéseik, az összvagyonból való részesedésük arányában dönthetnek a társaság ügyeiben.

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Adatelemzés

A grafikon adatai és saját tanulmányai alapján válaszoljon a következő kérdésekre!

Forrás: A világgazdaság és a magyar gazdaság helyzete és 2010. évi kilátásai. KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutatási Intézet Zrt.

a) Milyen arányban változott 2007. II. negyedévben az euróövezetben a GDP a magánfogyasztás mértékéhez képest?

.....

.....

b) Mikor (melyik negyedévben) volt a legkisebb az eltérés a GDP és a magánfogyasztás változása között?

.....

.....

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Kiegészítés

Egészítse ki az alábbi meghatározásokat!

- a) A(z) tartós, általános árszínvonal-emelkedést jelent, és az egységnyi pénzis jelzi.
- b) Adóalany az a(z) vagy, akit vagy amit a jogszabály a(z) fizetésére kijelöl.
- c) A(z) megbízás a számlatulajdonos vagy a rendelkezésre jogosult utasítása a hitelintézetnek, hogy a meghatározott pénzüsszeget a bankszámlájára vezesse át.
- d) A(z) külföldi pénznemre szóló követelés vagy tartozás, arra kiállított csekk vagy utalvány.

4 pont	
--------	--

4. Elemzés

Olvasmányai, személyes tapasztalatai alapján mutassa be a bevásárlóturizmus pozitív és negatív hatásait az egyes országok életére!

„Győr nagyot szakít a bevásárlóturizmusból.

A vidéki városok között nagynak számító, 76 000 négyzetméteres kiskereskedelmi területével és vásárlóerejével Győr kiskereskedelmi piaca a magyar regionális városok közül az egyik legérettebb és legstabilabb. Ebben nagyon sokat számítanak a Szlovákiából átjáró bevásárló turisták, akiknek a gyenge forint miatt nagyon megéri itt vásárolni.

A főváros után Székesfehérvár és Győr a leggazdagabb megyeszékhely, ahol alacsony a munkanélküliség, és az országos átlagnál magasabb jövedelem és költési hajlandóság jellemzi a várost. „Szlovákia közelsége a többi vidéki városhoz képest egyedi helyzetet teremt a győri kiskereskedelemnek. A város egyértelműen profitál a leggazdagabb szlovákiai régióból érkező bevásárlóturizmusból, ami a gyenge forint és az erősödő árérzékenység miatt várhatóan a közeljövőben is kitart” – tette hozzá Gulyás Ede, a CA Immo magyarországi vezetője, a győri Dunacenter bevásárlóközpont tulajdonosa.”

Forrás: (http://hvg.hu/kkv/20120716_gyor_bevasarlo_turizmus)

„Egy felmérés szerint a svédek rossz szemmel nézik a norvég bevásárló turisták udvariatlan viselkedését. A svédeknek kezd elégük lenni a norvégok viselkedéséből Svédországban: 59 százalékuk szerint szomszédaik állandóan tolakodnak, képtelenek sorba állni.

További magatartási hibaként róják fel nekik, hogy elfoglalják a rokkantaknak fenntartott parkolóhelyeket, nem ismerik, vagy egyszerűen nem tartják be a körforgalmat. Mindez egy csaknem 4000 svéd véleményét firtató felmérés eredményeként derült ki.”

Forrás: (http://hvg.hu/vilag/20120927_Sorban_tolakodo_norvegok_miatt_morognak_a)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B. Pszichológia

1. Esszé

Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet!

Foglalja össze gondolatait az adott témáról 10-15 soros esszé formájában!

Fogalmazza meg saját véleményét, álláspontját, és érveljen mellette!

Említsen néhány tartalmat alátámasztó vagy illusztráló példát, esetet!

(Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

A) A tanulás különböző megközelítései közül fejtse ki részletesen a klasszikus kondicionálás jelenségét! Szemléltesse egyéni példákkal!

B) Ismertesse a pszichoszociális fejlődés szakaszait! Nevezze meg a szakaszokat, és fejtse ki részletesen az egyes szakaszok jellemzőit!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10 pont	
----------------	--

2. Elemzés

Elemezze 5-10 sorban az alábbi példában vázolt, fogolydilemmaként ismert jelenséget!

Két benzinkút működik egymás mellett az úton. A hónap elején mindkét tulajdonosnak döntenie kell a következő havi árról. Ezt pontban éjfélkor kell megtenniük. A végrehajtást a szakhatóság ellenőrzi. A kérdés az, hogy csökkentsék-e az árat vagy sem. A csökkentéssel elhódíthatják a másik fél vevőinek egy részét. Az emeléssel elriaszthatják saját vevőiket.

A nyereség és veszteség egysége: 1.

		B benzinkút	
		Csökkent	Nem csökkent
A benzinkút	Csökkent	0 , 0	4 , -3
	Nem csökkent	-3 , 4	1 , 1

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

3. Fogalommeghatározás

Az alábbiakban a társas viselkedés intuitív elméleti témaköréből talál öt fogalmat. Válaszoljon a kérdésekre!

Mit nevezünk sémás feldolgozásnak?

.....

.....

.....

.....

Mi a sztereotípiá?

.....

.....

.....

.....

Hogyan érvényesül az elsőbbségi hatás?

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mit ért a pszichológia Pygmalion-effektuson?

.....

.....

.....

.....

Magyarázza meg a kognitív disszonancia fogalmát!

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Esszé		15	
2. Elemzés		10	
3. Forráselemzés		7	
4. Ábraelemzés		5	
5. Fogalomfelismerés		4	
6. Fogalommeghatározás		3	
7. Csoportosítás		4	
8. Érvelés		4	
9. Kiegészítés		3	
I. rész összesen		55	
II. rész			
A) Gazdasági ismeretek		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Fogalomfelismerés		4	
2. Adatelemzés		2	
3. Kiegészítés		4	
4. Elemzés		5	
5. Esszé		5	
B) Pszichológia			
1. Esszé		10	
2. Elemzés		5	
3. Fogalommeghatározás		5	
II. rész összesen		20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		75	

dátum

javító tanár

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba bevitt egész pontszám
Feladatsor		

javító tanár

jegyző

Dátum: _____ Dátum: _____